

4) sirotinskih ustanov: potrebščina 7873 gold. 1½ kr., dohodki 13.906 gold. 92½ kr., presežek 1033 gold. 91 kr.;

5) Glavarjeve ustanove za uboge in bolne: potrebščina 8029 gold. 47½ kr., dohodki 7231 gold. 74 kr., primanjka 797 gold. 73½ kr.;

6) muzejskega zaklada: potrebščina 1412 gold. 72½ kr., dohodki 1566 gold. 71½ kr., presežek pa 154 gold.;

7) grofa Saurauove ustanove: potrebščina 132 gold. 35½ kr., dohodki 127 gold. 50 kr., primanjka 4 gold. 85 kr.;

8) Kalisterjeve ustanove: potrebščina 4124 gold. 50 kr., dohodki 4115 gold., primanjka 9 gold. 50 kr.;

9) Holdheimove ustanove za gluhoneme: potrebščina 802 gold. ½ kr., dohodki 818 gold. 92 kr., presežek 16 gold. 91½ kr.;

10) Wolfove ustanove za gluhoneme: potrebščina 169 gold. 42 kr., dohodki 933 gold. 58 kr., presežek 764 gold. 16 kr.

11) baron Flödniggove ustanove za slepe: potrebščina 2230 gold. 74 kr., dohodki 2325 gold. 26½ kr., presežek 94 gold. 52½ kr.;

12) Ilirskega zaklada za slepe: potrebščina 186 gold. 9½ kr., presežek 179 gold. 59 kr.;

13) invalidnega zaklada cesarice Elizabete: potrebščina 45 gold., dohodki 45 gold., in

14) Trevisini-eve invalidne ustanove: potrebščina 116 gold. 40 kr., dohodki 116 gold. 40 kr.;

15) Metelkove invalidne ustanove: potrebščina 45 gold., dohodki 45 gold.;

16) Ljubljanskih gospa invalidne ustanove štev. 1: potrebščina 80 gold., dohodki 80 gold., — iste ustanove štev. 2: potrebščina 516 gold., dohodki 537 gold. 50 kr., presežek 21 gold. 50 kr.,

17) dr. Lovro Tomanove ustanove: potrebščina 80 gold. 80 kr., dohodki 537 gold., presežek 416 gold. 80 kr.;

18) Janeza Adama Engelshausenove ustanove za uboge plemenitnike: potrebščina 1389 gold. 67 kr., dohodki 1335 gold., primanjka 54 gold. 67 kr.

Naši dopisi.

Iz Gorice 18. dec. (Konečna porotna obravnava v zadevi „Isonzo“-„Eco“-vi.) Poročal sem v poslednjem svojem dopisu o izidu te obravnave; naj danes „Novicam“ podam, za kaj je prav za prav šlo in kako se je razprava vršila.

Preteklega meseca aprila t. l., hitro po opravljenih dopolnilnih mestnih volitvah, došlo je iz Trsta mnogim (ali vsem?) mestnim starašinam litografljeno pismo, v katerem so popisane najgrše reči o novoizvoljenem starašini D. Ta D. je bil kandidat konservativne ali tako imenovane „klerikalne“ stranke. „Isonzo“ je brž nekaj omenil o tem pismu, in menda nekako tako, kakor da bi izhajalo od konservativne strani, katera je bila pri volitvah zmagala, češ, da ga je ona zato razposlala, da bi „Isonzo“-vo liberalno stranko še bolj očrnila. „Eco d. L.“ ni bil len in je „Isonzo“-u (4. maja) očitaje povrnil, rekši, da vzrok, take liste novim starašinam pisati ima le propadla „Is.“-ova liberalna stranka, tedaj da se je pismo brž ko ne v „Isonzo“-vi kovčičji skovalo. Na to je „Is.“ srdito protestoval zoper tako podtikanje in sumičenje. „Eco“ mu odvrne (20. maja) v tem-le smislu: „Poprej pišeš črnilno pismo, potlej pa hinavsko zoper taisto protestuješ!“ „Eco“-vi dotični sestavki so bili humoristični in videlo se jim je — tudi ne gledé na izmišljeni podpis „Fra Galdino“ —

da morajo izvirati iz peresa tistega sodelovalca „Eco“-vega, katerega so se „Isonzo“-vci že davno najbolj bali, pa ga tudi najbolj črtili. Šlo jim je za to, da bi ga — naj stane, kar hoče — odpravili od „Eco“-vega vredništva, ali mu krepko peró iz roke izbili. Iskali in našli so v omenjenih in drugih sestavkih dlako v jajcu — to je, razžaljenje vrednika „Isonzo“-vega. Sred junija so „Eco“ tožili. Izid preiskave je bil ta, da sta dr. Doliac (mestni starašina in predsednik katoliškega društva) in državni poslanec dr. Evg. Valussi — oba pri „Eco“-u sodelalca — pisatelja omenjenih sestavkov zoper „Isonzo“ (hoté ali nehoté, tega ne vem) — ovdila. Po tem takem je moral tudi odgovorni urednik, duhovnik Jak. Pussig (Pušić), kateri je bil prvič, ko je bil zaslišan, že vso odgovornost sam prevzel, pritrditi, da „Fra Galdino“ je s pravim imenom gosp. Cassiano Delcol. In prav to je bilo, kar so hoteli „Isonzo“-vci doseči. — Na psevdonima „Fra Galdino“ so že davno pred pravdo letale pšice „Isonzo“-ve in vse liberalne in radikalne („Pettine“-ve) stranke, in umetno skoz in skoz obdelovano „javno menjenje“ je bilo Delcol-u čedalje bolj nasprotno, tem bolj, ker je svoje in „Eco“-ve nasprotnike od dne do dne — včasih znabiti pretrivialno — ali sploh izdatno bičal; kajti peró njegovo je tako spretno, da mu jih je malo enakih. To je „Isonzo“-vce — se ve da — še bolj razdražilo in so mu večkrat pisali: Le čakaj; videli se bomo pri obravnavi. Tožnikov zastopnik je bil dr. Verzegnassy, zatoženca (vrednika P. in sodelovalca D.) je zagovarjal dr. Tonkli. Priče so bile: od uredništva „Eco“-vega dr. Doliac in dr. Valussi; druge: dr. Pajer, grof Rudolf Attems, Strekelj (vsi 3 mestni starašine), en tiskarski stavec in še 2 druga gospoda. Podlaga tožbi in obravnavi je bilo obrekovalno pismo iz Trsta — in zarad njega so bili povabljeni za priče omenjeni 3 starašine (katerim pripada kot tak še tudi Valussi), zato ker so bili vsi prejeli znani anonim. list; dr. Doliac-a in Pajer-ja pa je bil tožnik znabiti tudi zato vtaknil med priče, da nista mogla, kakor bi bila menda rada, zatoženca zagovarjati. Njuna zagovora bi bila iz posebnih vzrokov gotovo jako zabeljena. Priče — razen vredništenega osebja — so bile zaslišane zarad nekih okoliščin zadevajočih anon. list: ali jim je namreč došel odprt ali zapečaten, pisan ali litografljen; od katere stranke da izvira itd.? Sicer se je vse vrtelo krog tega: je li v obdolženih „Eco“-vih sestavkih zapopadeno osebno razžaljenje „Isonzo“-vega urednika H. Jurettig-a (ali ne). „Eco“-vci so to določno tajili, tožniki pa trdili in dokazovali. Reklo se je od strani zatožencev, da spisi v „Eco“-u so obrnjeni proti listu „Is.“, kot organu liberalne stranke, in po nikakem proti kateri osebi. Da je imel „Eco“-v Fra Galdino vendar-le določeno osebo v mislih, dokazoval je tožnik med drugim z razlaganjem imena „Sonzo“, „Sonzognino“, ki ga zatoženec zmirom „Isonzo“-u prilastuje. V tem oziru je neka priča od uredništva nekaj izrekla, kar je bilo v korist tožniku. Rekla je namreč ta priča, da „Sonzognino“ je beseda izpeljana iz „Sonzogno“, „Sonzogno“ pa je ime glasovitega urednika radikalnega časnika „La Capitale“ v Rimu. „Sonzogno“ — je rekla priča — je bil nekda Avstrijsk ogleduh, zdaj pa nosi zvonec pred najhujšimi rogovileži zedinjene Italije in je sploh mož slaboglasen. To je bila voda na „Isonzo“-ov mlin. Če me ti — pravi tožnik — primerjaš Sonzogno-u, prilastuješ mi enake lastnosti, kakor jih ima on, in sploh, če me osebi primerjaš, ne misliš lista „Is.“, ampak mene, urednikovo osebo. — Dalje, ker je „Eco“ očital „Isonzo“-u, da Tržaško anon. pismo od njega prihaja, bilo je treba presoditi zapopadek tega pisma, ali je namreč razžaljenje po njem vzročeno večje, ali manjše,

ali bi bilo prestop, pregrešek ali hudodelstvo, kajti po tem gre potlej soditi, ali je podtikanje tega pisma temu ali temu — večje ali manjše razžaljenje, kar je tudi odvisno od tega, ali je bilo pismo z roko pisano in zapečaten, ali pa kamnotiskano in odprto razposlano. Okoli teh in enakih reči in pa okoli stilističnih stvari — posamnih stavkov in duhá celih sestavkov — se je sukalo vse, kar se je za in zoper zatoženca govorilo. — Iz vsega je razvidno, da take malenkosti niso mogle biti pravi vzrok tej pravdi, ampak le povod; pravda je bila tendencijozna; hotelo se je liberalstvo Gorisko meriti s klerikalstvom, in znositi se nad njim pa škandaloželjnemu občinstvu nakloniti enmalo „dušne paše“. — Dr. Tonkli je govoril jasno, zmerno; razlogi njegovi so bili tehtni in prepričalni in vsak nazoči — če nepristransk — moral je se uveriti, da od osebnega razžaljenja H. J. ni v „Eco“ u ni duha ni sluha. Sodišče (svetov. Gorjup, predsednik — in svetovalca Brusič in Mozetič) je bilo zgledno nepristransko, in je zopet potrdilo dobro ime naše c. k. okrožne sodnije. In vendar je vsak čutil, da bo Fra Galdino obsojen. Dandanašnji je že tak zrak. Med porotniki je bil mestni župan g. Perinello, brž ko ne edini, ki je — kot jurist — razumel drobnosti, finêsse literarne pravde; dalje en nemšk protestant, en (star) jud, en kovač, en kamnosek, en rokovičar itd., sploh možje, katerih večina zna sicer brati in pisati, zmožna pa po nikakem ni, da bi umela vse tankote in ovinke više, izobražene pisave, s kakoršno je imela pravda opraviti. — Kar se tiče sedmerih, porotnikom predloženih vprašanj, zahtevala so nekatera toliko bistroumnosti, da dveh še celó advokata nista koj razumela; moral ju je jima predsednik razlagati. — Nihče ni pričakoval, da porotniki (načelnik Perinello) vsem vprašanjem z „da“ odgovorijo, še manj pa, da bode ta „da“ edinoglasen. In vendar je tako. S tem vêrdiktom so imeli sodniki zvezane roke ter so odločili obsojencu Decolu *) najnižo kaznen v denarjih (100 goldinarjev = 20 dnevni zapor); najostrejša bi bila menda 5–6 mesecev zapor.

Zanimiva je ta obravnava tu v Gorici, ne gledé na stvar samo na sebi, tudi zato, ker je prva tiskarna in prva s porotniki (od leta 1852 ni bilo nobene več). — Da je bilo pri glasoviti obravnavi 12. in 13. t. m. vse polno ljudi pričujočih, razume se samo ob sebi. Liberalci so z izidom pravde zadovoljni, samo to jih jezi, da ni Decol obsojen v zapor; kaznen se jim zdi premila. — Neutralci menijo, da je Fra Galdino-va pisava deloma res nepristojna, pa tudi „Is.“-va da ni — „Eco“ u nasproti — spodobna. Nadejamo se, da bo opisana pravda obema strankama v poduk.

V Gorici 20. dec. — Številki „Isonzo“-a od 14. dne t. m. in „Eco“-a od 17. dne t. m. ste bili dejani v prepoved. „Is.“ zavoljo nekega sestavka v srednjih šolah, in nekega protesta g. J. Fitz a — enega tistih, v katerih hišah je bila policijska preiskava zastran petard (od 1. dec. t. l.) — proti taki poročni preiskavi. Tu naj omenim že staro novico, da so nekega Miseri-a, tajnika pogrebne družbe, zavoljo petard zgrabili in ga v Trst odpeljali. — „Eco“ je pa konfiskan zaradi Fra Galdino-ve šaljive oporoke vsled obsodbe od 14. dec. t. l. — Umrl je te dni nek čuden stotnik baron Rotenburg, blizu 70 let star (bival je v Solkanu), kateri je vse svoje premoženje, kakih 5000–6000 gold., zapustil tukajšnjemu gimnaziju za 2 štipendiji za „Ur-

deutsche“, in le, če takih ni, tudi za Slovence in Italijane. Oporoka je skoz in skoz originalna in čudna, kakor mož, ki jo je naredil.

Iz Količevega 12. dec. — Lepo hvalo izrekam častitim gospodom učnikom živinozdravniške šole v Ljubljani, da imamo dobro izučene živinozdravniške pomočnike na deželi. Meni je letos pozimi krava tele storila, čez dva dni mi je tako hudo zbolela, da je vso zavednost zgubila, nobena noga jej ni nič pomagala, vrat je imela tako izvit kakor kača, nazaj po životu obrnjen. Živinozdravnik Jernej Flis v Dobu mi jo je pa tako izvrstno ozdravljal, da je v malo dneh bila popolnoma zdrava. 26. dan u. m. mi pa druga zbolí zopet tako nevarno, da že ni mogla več požirati, zdaj je pa popolnoma zdrava. Ker mi bi bila velika škoda dve kravi v enem letu zgubiti (ena je vredna 90 gold., druga 150 gold.), zato sem dolžan hvalo izreči in tudi drugim priporočiti v Ljubljanski šoli izučenega Jerneja Flisa.

Anton Grašek, posestnik in mlinar.

Bohinjska Bistrica 13. dec. — Danes se je pri nas odprla c. kr. brzojavna postaja z omejeno dnevno službo. Tako bode tudi nam telegraf stregel, ki smo precej daleč od družega sveta ločeni. Hvala sl. vodstvu v Trstu!

Notranjska Bistrica 18. dec. J. K. — Ker že letošnje leto poteka, ozrmo se na-nj enmalo nazaj — vsaj nam je prineslo mnogo borb. Mnogo našincev je spremenilo svoj obraz in se izneverilo mišljenju naroda našega. Ve, drage „Novice“, tudi ste dobile za svoj pošteni trud marsikako psovko za plačilo, kajti zlegel se je in do vrhunca dorastel prečudni zmaj — „liberalizem“ mu pravijo, ki ne žre golazen, ampak žrelo odpira posebno po tem, kar je fundament človečanstva po sveti nam veri. Z nemčurskimi liberaluhi so se zvezali vrtoglavi mladoslovenci, katerim koran je „Narod“, ki pa mora na kaj slabih nogah stati, da je unidan žugal svojim naročnikom, ki mu ne plačajo, da jih bo kar pred sodnijo tiral po advokatih. Al prav imajo, če nočejo plačati, vsaj se jim je le silil, „vsiljeno pa ni naročeno.“ — Lepe reči smo brali te dni iz deželnega zbora, kako je dr. Zarnik naskakoval visokozaslužnega dekana Grabrijana zato, da brezvercu ni dovolil katoliškega spremstva! Če se spomnimo, kako je isti dr. Zarnik pred malo leti povzdigoval duhovščino, zdaj pa na velike pavke brezverskih liberalcev bije proti duhovščini, je pač mogoče, da bode kedaj še na nemško piščal piskal. Pa naši Notranjci zdaj tudi vedó, da v svojem poslancu dr. Razlagu imajo liberalca od nog do glave, ki z dr. Zarnikom vred je šel v vojsko zoper Grabrijana, čegar ime se s poštovanjem imenuje po celi naši domovini. — Ali nam bode novo leto bolj veselo od starega, sam Bog vé. — V nasprotju s takimi žalostnimi dogodkami h koncu leta je sedanje vreme, toplo in prijazno kot sredi maja. Da bi se nam le spomladi zima ne vračevala, in ne spolnil pregovor, da „volk zime ne pojé.“

Iz Črmošnjic 20. dec. — Pri novih volitvah občinskega zastopa so bili voljeni: Matija Kump, posestnik iz Štal za župana, za obč. svetovalce pa Matija Križe, posestnik iz Ašelic, France Windischmann, posestnik in poštar v Črmošnjicah, Matija Stricelj, posestnik iz Rese in Matija Pečavar, posestnik iz Nove Gore.

Iz Ljubljane. — Zborovanja deželnega zastopa ne bo do 3. dne januarija; med tem delajo odseki, ki imajo obilo posla.

— (Goveja kuga) je segla tudi v Novomesto, v Srebernice, v Idinšine blizu Novega mesta in v Žužemberk. Vlada je storila, kar je treba, da se zatare dalji plamen. Če pa sami gospodarji nimajo toliko pameti in vesti, da pomagajo gosposki, krivi so

*) Tožbo zoper odgovornega urednika je tožnik med obravnavo nazaj vzel, tako je bil tudi odstopil od tožbe zaradi 2. sestavka v tožnem pismu navedenega, ker se je pokazalo, da sestavek ni bil Fra Galdinov, ampak dr. Doliac-ov.

sami večje nesreče. Sejmi v Novomeškem in Krškem okraji so prepovedani. — Tudi na Štajarskem so prepovedani v Celjskem in Ptujskem okraji, ker se je ondi v 21 hlevih kuga vnela.

— (Zarad kóz) so vse tukajšnje šole nehale že v petek in se začno 7. januarja. K sreči pa dozdej vendar ni še veliko kozovih.

(Iz seje opravičnega sveta banke Slovenije.) Opravični svet je imel sejo 21. dne t. m., ki je trajala od 3 do 7¼ popoldne. Navzočih je bilo poleg predsednika deset opravičnih svetnikov. Naznanjeno je bilo, da gosp. Danilo ni prevzel mesta glavnega tajnika, ker mu je odmerjena plača mesečnih 150 gld. bila premajhna in ker noče le provizorično služiti; — potem, da je ministerstvo premembo pravil, sklenjeno v zadnjem občnem zboru, potrdilo. Pogodba s trgovcem Edvardom Vio-om na Dunaji, ki prevzame ondašnja podružnico na podlagi pavšala, se je potrdila in sklenilo, da tudi Pražka podružnica se ima pavšalirati. Sklenila se je prememba §. 54. bankinih pravil v tem oziru, da se natanko izreče, kaj da je naloga preglednikov bankinih računov. — Gospod Ivan Vilhar, ki se je odpovedal ravnateljstvu edino le zarad premnogo drugih lastnih opravil, je pa na prošnjo predsednika in vsega opravičnega sveta obdržal posel ravnatelja do občnega zbora. Poslednjič se je sklenilo, vnovič razpisati službo glavnega tajnika.

V soboto zvečer šel je slovesen sprevod s bakljami od Virantove hiše čez veliki trg Ljubljanski na kolodvor, — spremili smo na poslednji poti truplo gospoda

Matija Korena,

posestnika iz Planine, deželnega poslanca itd.

V službi za domovino je zunaj njegovega doma, ločenega od predrage njegove rodovine, prehitela nagla smrt rodoljuba, ki ga je Slovenija med najboljših svoje sinove štela, poštenjaka skozi in skozi. Deželni glavar je v deželnem zboru položil zaslužen spomenico na grob visokocenjenega moža, katerega tudi večletna bolehnost ni zadrževala žrtovati se blagru domovine. Vsi poslanci so svojemu ljubljensmu tovaršu zadnjo čast skazali in poleg njih obila množica mestjanov, prijateljev in znancev njegovih.

Mil spomin ostane zagotovljen vrlemu rodoljubu v listinah domovine naše!

— (Davkar Pajer), ki je cesarsko kaso okradel za 23.511 gold., je bil 10. dne t. m. obsojen na 7 let v težko ječo. Gosp. Brolih, zdaj advokat, ga je zagovarjal,

česarvno Pajer sam ni nič tajil, in mu na hvalo štel to, da ni še veliko več vkradel, kar bi bil lahko storil, kakor je Pajer sam rekel, do 135.000 gold. Nam se zdi, da je gosp. Brolih s svojim zagovorom ostro šibal, in to po pravici, tiste gospode, ki so imeli nadzorovati blagajnico. 13. let ongaviti tako, kakor je ongavil Pajer — in nič zapaziti, no! to res mora biti „izvrstno nadzorstvo!“

— (Čitalnica naša) ima po navadi svoj letni zbor na sv. Štefana dan, dopoldne ob poli enajstih. Ker se v tem zboru voli nov odbor, pričakuje se obilnega udeležstva.

— (Na Silvestrov večer) napravi čitalnica po večletni navadi muzikalno zabavo z loterijo, h kateri sta vabljeni tudi dramatično društvo in Sokol.

— (Izvanredna dobrodelna Slovenska predstava) v deželnem gledališču bo na sveti dan, četrtek 25. decembra. Čisti dohodek te predstave je na polovico namenjen po toči prizadetim Dolenjcem in na drugo polovico Ljubljanskim ubogim. Predstavljal se bo igra s petjem v 5 dejanjih: „Požigalčeva hči“.

— („Hiša slabega glasú“) se je glasila igra, ki jo je dramatično društvo predstavljalo v nedeljo v gledališču. Če tudi ta igra ni „naše gore list“, je bila predstava večidel hvale vredna.

Iz Vranskega. (Narodna naša čitalnica) ima svoj občni zbor 26. decembra t. l. z sledečim programom: 1. Govor predsednikov. 2. Sporočilo tajnikovo. 3. Račun za čitalniško leto. 4. Vpisovanje novih udov. 5. Volitev odbora in predsednika. 6. Nasveti posameznih udov, potem tombola. Začetek ob 5. uri zvečer. Vsi udje se uljudno vabijo, gotovo se udeležiti občnega zbora. Odbor.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Na Ogerskem so vendar za silo našli ministrov; Deak se je zarad bolehnosti odpovedal poslanstvu; to in denarne reve so pripravile Ogersko v silne zadrege. Včeraj se je Hrvaški deželni zbor sklical v eno sejo pred Božičem zato, da se odborom razdeli delo, in potem se zbor odloži do 10. ali 15. jan. — Državni zbor Dunajski se začne 21. januarja. Vsa Avstrija je tedaj zdaj v zborovanji, — da bile kaj prida prizborovali!

Žitna cena

v Ljubljani 20. decembra 1873.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 7 fl. 20. — banaške 7 fl. 45. — turšice 4 fl. 60. — soršice 4 fl. 20. — rži 5 fl. 20. — ječmena 3 fl. 90. — prosa 3 fl. —. — ajde 4 fl. 20. — ovsa 2 fl. —. — Krompir 2 fl. 20.

„Novice“ z Oglasnikom vred veljajo

v tiskarnici prejemane za celo leto 4 gold., po pošti pošiljane 4 gold. 60 kr.,

„ „ za pol leta 2 „ po „ „ 2 „ 40 „

„ „ za četrt leta 1 „ po „ „ 1 „ 30 „

Za pošiljanje na dom v Ljubljani za celo leto se plača 40 krajc.

Naročnina se pošilja Blaznikovi tiskarnici v Ljubljano in to najcenejše po poštnih

nakaznicah (Postanweisungen), ki se dobivajo pri vsaki pošti in veljajo le 5 krajc.

Castite naročnike prosimo, naj hitijo z naročilom, da brž prvi list o novem letu v redu dobijo.